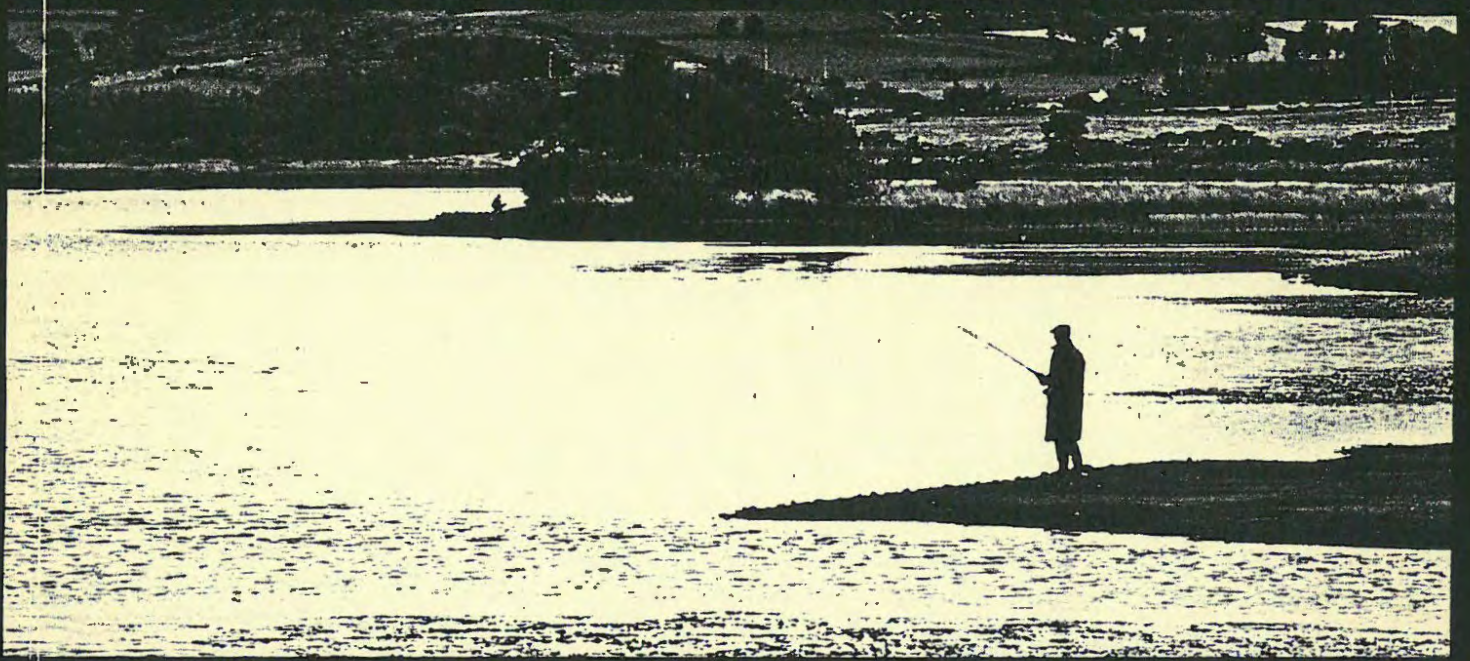

1286

MAGNUS BERG

DET NORSKE
LAKSE- OG
INNLANDSFISKETS
HISTORIE

FISKEETATEN 1855 - 1986

UNIVERSITETSFORLAGET

feldt-Kaas som tok opp dette spørsmålet igjen i 1928. Særlig vakte det oppmerksomhet at utsetting av røye i nye områder først ga fisk av førsteklasses kvalitet og størrelse. Det tok sin tid før problemene med overtalige bestander viste seg.

Landmark holdt foredrag om innlandsfisket, og sa blant annet (Landmark 1890):

«Det er meget almindelig at folk ønsker rogn eller yngel av en viss bestemt ørretrase. De vil ha hunderørret eller hva man i Tyrifjorden kaller storørret, eller en annen bestemt rase. Jeg tror det er aldeles overflødig, jeg tror med full bestemthet at det er ganske likegyldig om man rar yngel av meget simple tarvelige ørretsorter eller av hunderørreten eller storørreten eller hva man kaller dem alle sammen.

Det er hittil talt som om det eneste man hadde å gjøre når man ville opphjelpe våre fiskerier var å forsøke og få forøket fiskemengden som om det bare gjaldt å få et ubegrenset antall fisk i hvert vann. Men hvis man oppfatter forholdet således vil man finne at man tar feil. Det er ganske visst at vannenes næringssevne er begrenset. Et vann kan ikke ernære med god skikk et ubegrenset antall fisk.

Det kan da spørres om hvorvidt det står i menneskets makt å forøke vannenes næringssevne. Det ligger da nærmest å tenke på å innføre andre fiskesorter som kan tjene til føde for de mere verdifulle fisker. Dette er et punkt hvorom man har vært temmelig uenig, og jeg vil heller ikke ha uttalt noen bestemt mening om dette. Jeg tror at man bør være litt varsom i det, thi det synes som om – iallefall er det mange erfaringer som tyder på det – at den fisk som man setter inn for at tjene til føde for de verdifullere fisker, ofte gjør likeså meget skade som nytte, idet den blir en konkurrent til næringen. Jeg skulle tro at visst man ville forsøke det, så er måske den såkalte slom eller krøkle som finnes i Mjøsen, Tyrifjorden og enkelte andre innsjøer den som man vil ha mest nytte av. Men det er som sagt et spørsmål med hensyn til hvilket jeg vil uttale meg med reservation, om det er riktig å sette småfisk i et vann for å forøke dets næringssevne. Derimot vil jeg si at forsøk bør gjøres med å innføre et annet slag næring, nemlig et slags små krepsdyr som gjerne går under navn av matfly eller garnåt, som lever i store mengder i mange høytliggende trakter.»

Det er først i de seinere åra at en er blitt klar over at det ikke er likegyldig hvilke fiskestammer som blir satt ut.

perler i åra 1888–1890. Dette var et meget stort beløp på den tida. Simonnæs sa at perlefisket som oftest foregikk på en meget primitiv måte, fordi fiskeren om sommeren når elvene var tørrest, vasset ut og tok opp muslingene med hånden. Fangsten var best i tørre somre. Unntaksvis ble det brukt redskaper. Simoa, ei sideelv til

Nye fiskearter

Vinteren 1876–1877 importerte Norsk Jæger- og Fiskerforening et rognparti av amerikansk bekkerøye (*Salvelinus fontinalis* Mitch.), men storparten døde, bare noen få hundre ble klekket til yngel. Disse ble fordelt på Gjersjøen og et fiskevatn i Nittedal. Det ble ikke sett noe mer til fisken i Gjersjøen. Fra Nittedal ble det tatt rogn i 1879. Noen få fisker ble holdt i en vasskum i 3–4 år. Alt i 1879 var de kjønnsmodne og hadde nådd en vekt på omkring ½ kg. All fisken gikk tapt, fordi bassenget botnfrøs.

Et nytt rognparti ble importert for statens regning i 1882–83. Det ble klekket 7–8000 yngel som ble satt ut i dammer i Røyken. I 1885 var fisken gytemoden, og det ble tappet 30 000 rogn. Også seinere ble det tatt rogn av denne stammen. I 1902 ble det lagt inn befruktet rogn på klekkeriet på Ullern ved Hokksund. I 1905 ble det tatt stamfisk i bekken ved klekkeriet. Fisken holdt seg der til Ullern klekkeri ble nedlagt i 1911. Yngel av bekkerøye ble satt ut i mange småvatn i Eiker, Flesberg, Flå i Hallingdal og andre steder. Etter muntlige opplysninger fra Magne Grande fins det ennå en bestand i Sima. Dette må være rester av utsettingene fra Ullern etter hundreårsskiftet. Det er en varig bestand i Øyfsjell i Telemark, hvor arten ble satt ut i Kvanntjernet i 1918.

I 1887 bevilget Stortinget et beløp for innføring av to arter lakseabbor fra Tyskland (black bass, largemouth *Micropterus salmoides* Lacèpede, og smallmouth *M. dolomieu* Lacèpede). Fiskeartene var overført fra Amerika til Tyskland. Den første sendingen var 20 fisk som ankom i god form i slutten av oktober og ble satt i en dam. Fisken forsvant fordi dammen raste ut. I 1888 ble det foretatt en ny import, men all fisk var død da den ankom. I 1890 var det en ny import, men bare 7 fisk overlevde transporten. Det ble ikke etablert varige bestander.

Perlefisket

Elveperlemuslingen fins i storparten av landet vårt. En gang i tida var perlene av stor verdi, og i elver med større forekomster kunne muslingen bli nesten utryddet. Folk drepte muslingene når de lette etter perler.

Fiskeriasistent Simonnæs interesserte seg for perlefisket. Han fant ut at i det sørlige og vestlige Norge hadde 48 oppkjøpere, for det meste gullsmeder i 18 byer fra svenskegrensa til Bergen, brukt 10 700 kr til oppkjøp av

Drammenselva, var ei av landets beste perleelver. I gode år ble det der tatt opp perler til en verdi av 2–3000 kr. Fisket ble ofte drevet av andre enn de som eide grunnen, uten ranke på bestanden. Simonnæs skaffet seg en stor samling av elveperler. Den ble utstilt ved jubileumsutstillingen i 1914, og ble stjålet.